Jurnalul de Studii Juridice

JOURNAL OF LEGAL STUDIES

ISSN: 1841 – 6195 (print), ISSN: 2067 – 8509 (electronic)

Coverd in: CEEOL, Index Copernicus, Ideas, RePeC, EconPapers, Socionet

---

TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE

[SUPRAVEGHEREA TEHNICA ÎN REGLEMENTAREA NOULUI COD DE PROCEDURA PENALA]

Corina DINICA
Mihai DINICA

Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, 1, 2011, pp: 343-355

The online version of this article can be found at:

http://jls.upa.ro/

Published by:

Lumen Publishing House

On behalf of:

Legal Research Center of Petre Andrei University from Iasi

TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE

SUPRAVEGHEREA TEHNICĂ ÎN REGLEMENTAREA NOULUI COD DE PROCEDURĂ PENALĂ

Corina DINICĂ[1]
Mihai DINICĂ[2]

Abstract

In this paper we analyze the technical supervision issues, as it covered in the new Code of Criminal Procedure, based on the following aspects: concept, the conditions necessary to approve this measures, the competent bodies to take it, conservation of material from technical supervision and will appreciate over their appropriateness.

We appreciate that our scientific approach is current (as the new Criminal Procedure Code was published in the Official Gazette) and useful as we try to highlight the innovations in the field, regarding especially the main controversies about the compatibility of laws rules relating to technical supervision and the norms that guarantee the human rights.

Keywords

technical supervision, means of evidence, human rights, right to privacy

[1] Asistent universitar doctor, Universitatea din Piteşti, Facultatea de Ştiinţe Juridice şi Administrative.
[2] Avocat în Baroul Argeş.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

1. Noţiunea de supraveghere tehnică şi reglementarea legală a acesteia

Legea privind Codul de procedură penală[3] reglementează printre probele, mijloacele de probă şi procedeele probatorii ce pot fi folosite în cadrul procesului penal şi supravegherea tehnică. Sediul materiei se regăseşte în cadrul Capitolului IV al Titlului IV al noului Cod de procedură penală, capitol intitulat „Tehnici speciale de supraveghere sau cercetare".

Spre deosebire de actualul Cod de procedură penală,[4] care nu individualizează mijloacele şi metodele de supraveghere tehnică, art, 91[1] al legii în vigoare referindu-se în mod expres numai la interceptările audio sau video, noul Cod de procedură penală defineşte în mod distinct supravegherea tehnică. Astfel, potrivit art. 138 alin. (13) N.C.P.P., rap. la alin. (1) lit. a)-d) şi g) ale aceluiaşi articol, prin supraveghere tehnică se înţelege utilizarea uneia dintre următoarele tehnici: interceptarea convorbirilor şi comunicărilor; accesul la un sistem informatic; supravegherea video, audio sau prin fotografiere; localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice; precum şi solicitarea şi obţinerea, potrivit legii, a datelor referitoare la tranzacţiile financiare, precum şi a datelor financiare ale unei persoane.

De asemenea, alineatele (2) - (9) ale noului Cod de procedură penală stipulează în mod detaliat care este înţelesul fiecăruia dintre termenii folosiţi pentru a defini măsurile de supraveghere tehnică.

Observăm că, în acest fel, sunt redate într-o formă unitară dispoziţii legale care, în prezent, apar separat în cadrul art. 91[1] C.P.P, în procedura dării în urmărire reglementată de art. 4934 şi 4935 C.P.P., precum şi în legi speciale, cum ar fi Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea şi sancţionarea faptelor de corupţie[5], Legea 161/2003, privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei[6] sau

[3] Publicată în Monitorul Oficial nr. 486 din 15 iulie 2010, fără a avea însă prevăzută o dată de intrare în vigoare.

[4] Adoptat prin Legea nr. 15/1968, publicată în Buletinul Oficial nr. 79-79bis din 21 iunie 1968, republicată în Monitorul Oficial nr. 65 din 16 aprilie 1997, în temeiul Legii nr.140/1996, cu modificările şi completările ulterioare.

[5] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 219 din 18 mai 2000, cu modificările şi completările ulterioare.

[6] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 271 din 21 aprilie 2003,cu modificările şi completările ulterioare.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

Legea 508/2004 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea în cadrul Ministerului Public a Direcţiei de Investigare a Infracţiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism[7].

De altfel, acesta este şi unul dintre scopurile declarate ale apariţiei noului Cod de procedură penală, în expunerea de motive a Proiectului acestui act normativ subliniindu-se necesitatea aplicării unitare a legii procesual-penale, precum şi aceea a reducerii duratei proceselor şi a simplificării procedurilor judiciare penale, o dată cu eliminarea deficienţelor în materia sistemului probator reglementat de actualul Cod de procedură penală; în vederea asigurării celerităţii procesului penal, a eficientizării şi a creşterii calităţii actului de justiţie.

2. Condiţiile necesare pentru a se dispune luarea măsurii supravegherii tehnice şi organele îndreptăţite a o lua

A. Supravegherea tehnică dispusă de judecătorul de drepturi şi libertăţi

În conformitate cu dispoziţiile art. 139 alin. (1) N.C.P.P., rap. la art. 140 alin. (1) şi (2) N.C.P.P., supravegherea tehnică se poate dispune în cursul urmăririi penale, pe o durată de cel mult 30 de zile, la cererea procurorului, de către judecătorul de drepturi şi libertăţi de la instanţa căreia i-ar reveni competenţa să judece cauza în primă instanţă sau de la instanţa corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripţie se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a formulat cererea.

Cererea formulată de către procuror trebuie să cuprindă, pe lângă indicarea măsurilor de supraveghere ce se solicită a fi dispuse, numele sau alte date de identificare ale persoanei cu privire la care se dispune măsura, probele sau datele din care rezultă suspiciunea rezonabilă care justifică luarea unei asemenea măsuri, motivarea caracterului proporţional şi subsidiar al măsurii, *precum şi, în cazul măsurii supravegherii audio, video sau prin fotografiere , dacă se solicită şi încuviinţarea ca organele de urmărire penală să pătrundă în spaţii private indicate pentru a activa sau a dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea supravegherii tehnice* (art. 140 alin. (2) N.C.P.P.)

Spre deosebire de alte coduri europene, care precizează faptul că în anumite spaţii private, limitativ prevăzute de lege (cum ar fi în cabinetul unui avocat sau la domiciliul său, la sediul unor companii de presă ori la

[7] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I,nr. 1089 din 23 noiembrie 2004, cu modificările şi completările ulterioare.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

domiciliul unui jurnalist, în cabinetul unui doctor sau în cabinetul unui notar), este interzis să se monteze mijloace tehnice de supraveghere[8], noul Cod de procedură penală român nu prevede nici o excepție în acest sens.

Autorizarea supravegherii tehnice se dispune de către judecător prin încheiere, care trebuie să cuprindă, printre alte menţiuni, indicarea măsurii încuviinţate, numele persoanei cu privire la care se dispune supravegherea, precum şi perioada şi scopul pentru care s-a autorizat măsura (art. 140 alin. 5 N.C.P.P.). Spre deosebire de legislaţia în vigoare[9], noul Cod de procedură penală nu impune nici obligaţia ca această încheiere să fie motivată[10], nici cerinţa ca în cuprinsul acesteia să se arate datele care justifică suspiciunea legitimă privitoare la pregătirea sau la săvârşirea unei infracţiuni.

Mandatul privind supravegherea tehnică poate fi prelungit, prin încheiere, de către judecătorul de drepturi şi libertăți de la instanța competentă, la cererea procurorului, din 30 în 30 de zile, durata totală a măsurii cu privire la aceeaşi persoană şi la aceeaşi faptă, neputând depăşi un an, cu excepția măsurii de supraveghere video, audio sau prin fotografiere în spaţii private, care nu poate depăşi 120 de zile (art. 144 N.C.P.P.).

În comparație cu legislația actuală, care permite supravegherea tehnică privitoare la aceeaşi persoană şi la aceeaşi faptă pe o durată maximă de 120 de zile (art. 91¹ alin. (5), C.P.P.), observăm o creştere substanțială, de trei ori, a duratei pe care se poate dispune această măsură.

Supravegherea tehnică poate fi dispusă atunci când sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) Există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau la săvârşirea uneia dintre infracțiunile prevăzute la alin. (2) al art. 139 N.C.P.P.;[11]

---

[8] Spre exemplu, art. 706-96 rap. la art. 56-1, 56-2, 56-3 din Codul de procedură penală francez.

[9] In conformitate cu prevederile art. 91¹ alin. (9) C.P.P., "Autorizarea interceptării şi a înregistrării convorbirilor sau comunicărilor se face prin încheiere motivată, care va cuprinde: indiciile concrete şi faptele care justifică măsura; motivele pentru care stabilirea situației de fapt sau identificarea ori localizarea participanților nu poate fi făcută prin alte mijloace sau ar fi mult întârzâiată /…/".

[10] În mod diferit față de alte coduri europene, cum ar fi cel belgian, care stipulează că autorizația trebuie să cuprindă *motivele pentru care măsura este indispensabilă aflării adevărului* (art. 476 alin. (3) pct. 2) precum şi *care sunt indiciile serioase care justifică luarea măsurii* (art. 476 alin. (3) pct. 1).

[11] Sunt avute în vedere infracțiunile contra securității naționale prevăzute de Codul penal şi de legile speciale, precum şi infracțiunile de trafic de droguri, trafic de arme, trafic de

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

Constatăm că, spre deosebire de Codul de procedură penală în vigoare, care impune, în art. 91¹ alin. (1), să existe date sau indicii temeinice privitoare la pregătirea sau la săvârşirea unei infracţiuni pentru care urmărirea penală se efectuează din oficiu, infracţiuni individualizate în art. 91¹ alin. (2) C.P.P., în noul Cod de procedură penală se cere doar să existe o „suspiciune rezonabilă", expresie care nu este definită în cuprinsul menţionatului cod.

Se observă faptul că legiuitorul se raliază principiilor anchetei pro-active, existentă şi în alte sisteme de drept (cum ar fi cel italian şi cel belgian), formularea art. 139 alin. (1) lit. a) N.C.P.P. fiind de altfel asemănătoare cu definiţia acestui tip de anchetă dată de art. 28 bis alin (2) al Codului de procedură penală belgian.[12]

Cu privire la termenul de „pregătire" a unei infracţiuni, avem a face anumite comentarii. Este cunoscut faptul că în sistemul nostru de drept penal (atât în cel în vigoare, cât şi în noul Cod penal) nu sunt sancţionate actele de pregătire, deoarece se consideră că acestea au, în majoritatea lor, un caracter echivoc. Actele preparatorii la unele infracţiuni sunt incriminate, dar nu ca fază de desfăşurare a activităţii infracţionale ci ca tentativă ori ca infracţiune de sine stătătoare sau ca acte de complicitate anterioară atunci când sunt săvârşite de altă persoană iar autorul a comis o infracţiune consumată sau o tentativă pedepsibilă[13].

Teoretic, pregătirea unei infracţiuni începe în chiar momentul în care ideea infracţională a încolţit în mintea autorului, moment ce ţine de

persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau de alte valori, falsificare a instrumentelor de plată electronică, şantaj, viol, lipsire de libertate, evaziune fiscală, infracţiunile de corupţie, infracţiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene, infracţiunile care se săvârşesc prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică ori alte infracţiuni pentru care legea prevede pedeapsa de 7 ani sau mai mare.

[12] In conformitate cu acest text de lege, ancheta pro-activă constă în căutarea, colectarea, înregistrarea şi conservarea datelor pe baza unei suspiciuni rezonabile că faptele prevăzute de legea penală vor fi comise sau au fost comise dar încă nu sunt cunoscute sau care sunt sau vor fi comise în cadrul unei organizaţii criminale sau constituie sau vor constitui o crimă sau un delict din cele prevăzute la art. 90 ter alin. (2) , (3) şi (4).
Spre deosebire de ancheta pro-activă, care se bazează pe o suspiciune rezonabilă că o infracţiune va fi comisă sau a fost comisă dar nu este descoperită, ancheta reactivă presupune administrarea de probe cu privire la săvârşirea de către o persoană a unei infracţiuni. Delmas-Marty, Spencer, *European Criminal procedures*, Cambrige University Press, 2002, pp. 103-106.

[13] C. Mitrache, C. Mitrache, *Drept penal român, Partea generală,* Casa de editură şi presă Şansa, Bucureşti, 2002, pp. 214-215, L. Vlădilă, O. Mastacan, *Drept penal. Partea generală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2011, p. 86.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

faza internă a infracţiunii. În mod tradiţional, în doctrina de drept penal se apreciază că şi în cazul în care cel care a luat hotărârea de a săvârşi infracţiunea o face cunoscută altor persoane, dat fiind faptul că în această fază nu se întreprinde nimic pentru realizarea hotărârii infracţionale, nu poate fi considerată infracţiune şi pe cale de consecinţă nu atrage răspunderea penală a celui care a luat hotărârea infracţională, decât în cazul în care comunicarea hotărârii este făcută pentru a atrage şi pe alţii la săvârşirea infracţiunii sau pentru a ajunge la cunoştinţa viitoarei victime[14].

Or, referitor la sintagma „suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea unei infracţiuni", nici în cuprinsul art. 139 alin. (1) N.C.P.P., nici în vreun alt text normativ, legiuitorul nu face nici o trimitere la formele infracţiunii, putându-se ajunge la concluzia că şi în cazul constatării unui comportament sau pronunţării unor cuvinte care autorităţilor li se par suspecte, precum şi în cazul săvârşirii unor acte preparatorii sau a unei tentative neincriminate se poate autoriza supravegherea tehnică.

Considerăm că o asemenea concluzie este inacceptabilă, ducând la încălcarea dreptului la viaţă privată al persoanei şi fiind contrară principiului asigurării proporţionalităţii ingerinţei cu scopul urmărit. Supravegherea tehnică, susţinem noi, ar trebui să fie permisă numai în cazurile în care există cel puţin indicii temeinice cu privire la săvârşirea de către o persoană sau de către un grup de persoane a unei infracţiuni, a unei tentative pedepsibile la o infracţiune sau a unor acte preparatorii asimilate tentativei pedepsibile.

b) măsura să fie proporţională cu restrângerea drepturilor şi libertăţilor fundamentale, date fiind particularităţile cauzei, importanta informaţiilor ori a probelor ce urmează a fi obţinute sau gravitatea infracţiunii;

În momentul autorizării ingerinţei trebuie deci să fie avută în vedere respectarea drepturilor garantate de art. 6 sau art. 8 din Convenţia europeană a drepturilor omului. În privinţa principiului legalităţii în materia supravegherii comunicaţiilor, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a consacrat în jurisprudenţa sa o serie de reguli[15]

Astfel, instanţa europeană a statuat că, deoarece societăţile democratice sunt ameninţate de forme sofisticate de terorism, este firesc

[14] Ibidem; M. Zolineak, M.I. Michinici, *Drept penal, Partea generală,* Ed. Fundaţiei "Chemarea", Iaşi, 1999, p. 43.

[15] O. Predescu, M. Udroiu, Convenţia Europeană a Drepturilor Omului şi dreptul procesual penal român, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007, pp. 506-507.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

ca statul să aibă dreptul, pentru a combate aceste ameninţări, să procedeze la supravegherea secretă a elementelor subversive care îşi desfăşoară activitatea sub jurisdicţia lor. Însă statele nu se bucură de o putere nelimitată de a supune persoanele aflate sub jurisdicţia lor unor măsuri de supraveghere secretă. Acestea nu pot adopta, în numele luptei contra spionajului şi terorismului, orice măsuri pe care le consideră necesare. Indiferent de sistemul de supraveghere acceptat, trebuie să existe garanţii efective şi adecvate contra abuzurilor, cu respectarea principiului proporţionalităţii.[16]

In acest sens, şi alte reglementări europene prevăd că, în vederea garantării principiului proporţionalităţii, la momentul în care se dispune utilizarea ”tehnicilor speciale”, această utilizare trebuie să fie evaluată în funcţie de gravitatea infracţiunilor şi ţinând cont de caracterul intruziv al tehnicii utilizate[17].

c) probele nu ar putea fi obţinute în alt mod sau obţinerea lor ar presupune dificultăţi deosebite ce ar prejudicia ancheta ori există un pericol pentru siguranţa persoanelor sau a unor bunuri de valoare

Este evident faptul că măsura supravegherii tehnice trebuie să aibă un caracter de excepţie, aceasta putând fi folosită doar atunci când probele nu pot fi culese în alt mod. Totuşi, ceea ce îi poate fi reproşat textului legal sus-menţionat este, în opinia noastră, folosirea sintagmei mult prea vagi „ există un pericol pentru siguranţa persoanelor sau a unor bunuri de valoare”.

Aceşti termeni sunt susceptibili de o interpretare mult prea largă într-o materie deosebit de importantă referitoare la respectarea dreptului la viaţă privată al individului; în condiţiile în care legea nu defineşte, spre exemplu, care este „valoarea” pe care trebuie să o aibă un bun a cărui punere în pericol ar justifica luarea măsurii supravegherii tehnice. Este cunoscut faptul că bunurile pot avea nu numai o valoare materială, ci şi o valoare istorică, arhivistică sau sentimentală. Legislaţia actuală defineşte cu claritate, spre exemplu, ce înseamnă producerea de consecinţe deosebit de grave (art. 146, din Codul penal în vigoare), sau incriminează ca formă agravantă a distrugerii situaţia în care bunul distrus are „o deosebită valoare artistică, ştiinţifică, istorică, arhivistică sau o altă asemenea valoare” (art. 217, alin. (2) al Codului penal în vigoare). Or, în stipulaţia legală analizată nu se face nici un fel de referire nici la natura valorii pe

[16] CEDO, Klass ş. a. contra Germaniei, (1978), paragr. 46-50, 56-60.

[17] Art. 5 din Recomandarea (2005) 10 a Comitetului de Miniştri a Consiliului Europei, disponibilă pe www.coe.int

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

care trebuie să o aibă bunul, nici, în situaţia in care este vorba despre o valoare materială, care este suma de la care bunul poate avea o asemenea „valoare" încât pentru protejarea lui să se impună autorizarea supravegherii tehnice.

O asemenea omisiune considerăm că este incompatibilă cu principiul domniei legii care, aşa cum a afirmat constant Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudenţa sa, înseamnă că legea trebuie să fie accesibilă şi previzibilă, adică aceasta să fie suficient de precisă încât să permită părţilor să-şi conformeze conduita potrivit regulii de drept.[18]

B. Supravegherea tehnică dispusă de procuror

În conformitate cu dispoziţiile art. 141 alin. 1 N.C.P.P., procurorul poate autoriza, pe o durată de maxim 48 de ore, supravegherea tehnică, atunci când există urgenţă, iar obţinerea mandatului de supraveghere tehnică în condiţiile art. 140 ar duce la o întârzâiere substanţială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor ori ar pune în pericol siguranţa persoanei vătămate, a martorului sau a membrilor familiilor acestora; şi sunt îndeplinite condiţiile prevăzute la art. 139 alin. (1) şi (2).

Ordonanţa prin care se dispune măsura supravegherii tehnice de către procuror trebuie să cuprindă menţiunile cuprinse de art. 140 alin. (5), N.C.P.P., adică aceleaşi menţiuni ca şi încheierea judecătorului de drepturi şi libertăţi (art. 141 alin. 2 N.C.P.P).

În opinia noastră, dispoziţiile art. 141 alin. (1) şi (2) N.C.P.P nu oferă suficiente garanţii în ceea ce priveşte respectarea unor drepturi fundamentale ale omului, cum ar fi dreptul la viaţă privată şi dreptul la inviolabilitatea domiciliului, atâta vreme cât, spre exemplu, textul legal sus-menţionat precizează că "procurorul poate autoriza, pe o durată de maxim 48 de ore, supravegherea tehnică, atunci când există urgenţă, iar *obţinerea mandatului de supraveghere tehnică în condiţiile art. 140 ar duce la o întârzâiere substanţială a cercetărilor*", deci nu este necesară îndeplinirea condiţiilor prevăzute de art. 140 N.C.P.P.; or, una dintre regulile menţionate în alin. (1) al acestui din urmă text normativ este aceea că „ supravegherea tehnică se dispune *după începerea urmăririi penale*."

[18] CEDO, Rotaru contra României, (2000), paragr. 53; CEDO, Vetter contra Franţei, (2005), paragr. 26-27 ; CEDO, Huvig contra Franţei, (1990), paragr. 34-35.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

Pe cale de consecinţă, potrivit regulilor interpretării sistematice[19], putem ajunge la concluzia că procurorul poate autoriza măsura supravegherii tehnice fără să fie începută urmărirea penală, *deci într-un moment în care ne aflăm în afara procesului penal*, atâta vreme cât începerea urmăririi penale marchează şi declanşarea procesului penal[20].

În al doilea rând, durata de 48 de ore pe care procurorul poate autoriza măsura supravegherii tehnice ni se pare nejustificat de lungă, chiar şi în situaţia în care există condiţiile enumerate în art. 141 alin. 1 lit. a) şi b) N.C.P.P, atâta vreme cât prin noua legislaţie procesual-penală este creată instituţia judecătorului de drepturi şi libertăţi care, credem noi, ar putea cenzura actele procurorului privitoare la dispunerea măsurii supravegherii tehnice într-o perioadă mai scurtă de timp, spre exemplu, în 24 de ore.

În al treilea rând, coroborând prevederile art. 141 alin. (2) N.C.P.P cu prevederile art. 140 alin. (5) N.C.P.P., rezultă că nu există obligaţia ca ordonanţa prin care procurorul dispune autorizarea măsurii supravegherii tehnice să fie motivată, ceea ce, în opinia noastră, creează premisele pentru ca, doar în baza unor aprecieri subiective, fără a se motiva în nici un fel care este pericolul grav la care este supusă persoana vătămată, spre exemplu, să se autorizeze o asemenea măsură.

Având în vedere şi faptul că, potrivit noului Cod de procedură penală, autorizarea măsurii supravegherii tehnice implică, spre deosebire de legislaţia actuală, şi posibilitatea ca organele de urmărire penală să pătrundă în spaţii private indicate pentru a activa sau a dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea supravegherii tehnice; acordarea posibilităţii ca procurorul să autorizeze, fără să fie începută urmărirea penală, deci în afara procesului penal, şi printr-o ordonanţă nemotivată, montarea de mijloace tehnice în spaţii private pe o durată de 48 de ore ne apare ca o sursă de posibile abuzuri, cu consecinţe dăunătoare pentru o societate democratică în ansamblul ei.

Chiar dacă alin. (3) şi (4) ale art. 141 N.C.C.P. instituie în sarcina procurorului obligaţia de a sesiza, în termen de 24 de ore de la expirarea măsurii, pe judecătorul de drepturi şi libertăţi de la instanţa căreia i-ar reveni competenţa să judece cauza în primă instanţă sau de la instanţa corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripţie se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a emis ordonanţa; iar judecătorul poate, prin încheiere, să confirme aceste măsuri sau să le

[19] I. Neagu, *Drept procesual penal, Partea generală, Tratat*, Ed. Global Lex, Bucureşti, 2007, p. 61; N. Volonciu, *Tratat de procedură penală, Partea generală*, Ed. Paidea, Iaşi, 1999, p. 61.
[20] I. Neagu, *op.cit.*, p. 28.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

infirme, la acel moment ingerinţă în viaţa privată a persoanei şi, mai mult, în domiciliul său, s-a produs deja.

3.Conservarea materialelor rezultate din supravegherea tehnică

În privinţa conservării materialelor rezultate din supravegherea tehnică, art. 146 N.C.P.P. arată că, atât atunci când s-a dispus o soluţie de clasare, împotriva căreia nu s-a făcut plângere ori plângerea a fost respinsă, precum şi atunci când s-a dispus o soluţie de achitare, de încetare a procesului penal sau de condamnare, suportul material sau copia pe care se află datele rezultate din supravegherea tehnică se conservă prin arhivare, la sediul instanţei, în locuri speciale, cu asigurarea confidenţialităţii.

Şi legislaţia în vigoare conţine prevederi similare cu privire la conservarea unor asemenea date, cu diferenţa că, în situaţia în care se dispune o soluţie de netrimitere în judecată, datele obţinute prin supraveghere tehnică se păstrează doar până la momentul împlinirii termenului de prescripţie pentru fapta care a făcut obiectul cauzei, după care se distrug (art. 913 lin. (5) şi (7) C.P.P.).

Neavând a aduce obiecţiuni în privinţa obligaţiei impuse de lege de a păstra datele obţinute prin intermediul supravegherii tehnice cu privire la persoanele condamnate, referitor la conservarea, pe termen nelimitat, a datelor persoanelor care au fost achitate sau a înregistrărilor făcute în cauzele în care s-a dispus clasarea, avem a face unele observaţii.

Din punctul nostru de vedere, păstrarea, pe termen nelimitat, a suportului pe care se află redate convorbirile şi comunicările, datele dintr-un sistem informatic, imaginile obţinute prin supraveghere video, audio sau prin fotografiere, datele referitoare la tranzacţiile financiare, precum şi datele financiare ale unei persoane necondamnate, cu privire la care nu există dovezi că ar fi săvârşit vreo infracţiune, este o măsură nejustificată, care aduce atingere dreptului la viaţă privată, definit de către doctrină ca fiind un drept ce implică garantarea integrităţii fizice şi morale a unei persoane, a identităţii acesteia, precum şi respectarea informaţiilor personale, a corespondenţei, a spaţiilor personale sau private[21].

[21] R. Chiriţă, *Convenţia europeană a drepturilor omului, comentarii şi explicaţii*, vol. II, Bucureşti, Ed. C.H. Beck, 2007, pp. 38-50; G. Lebreton, *Libertés publiques et droits de l'homme,* 7e édition, Paris, Ed. Armand Collin, Paris, 2005, p. 313.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

Este cunoscut faptul că dreptul la viaţă privată nu se bucură de o protecţie absolută, articolul 8, paragraful 2 din Convenţia europeană a drepturilor omului permiţând autorităţilor să exercite anumite ingerinţe în exercitarea drepturilor la viaţa privată, la corespondenţă sau la domiciliu în situaţia în care acestea sunt prevăzute de lege, urmăresc un scop legitim, sunt necesare intr-o societate democratică şi sunt proporţionale cu scopul urmărit.

Însă, recunoscând faptul că detectarea, investigarea şi urmărirea infracţiunilor grave constituie «un scop legitim» în ceea ce priveşte ingerinţa în dreptul la viaţă privată, în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului s-a subliniat, pe drept cuvânt, că pentru a justifica retenţia «în alb» şi în mod nediscriminatoriu a datelor cu caracter personal, trebuie să fie îndeplinită şi condiţia ca măsura să fie necesară într-o societate democratică. Or, o ingerinţă este considerată necesară într-o societate democratică atâta vreme cât aceasta răspunde „unei necesităţi sociale imperioase" şi, în special, dacă această ingerinţă este proporţională cu scopul urmărit, precum şi dacă motivele invocate de autorităţile naţionale pentru a o justifica sunt „relevante şi suficiente". Cu privire la acest din urmă aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a susţinut în mod constant că « simpla utilitate nu satisface testul de necesitate »[22].

Aceasta este de altfel şi poziţia Curţii Europene de Justiţie, care a stipulat recent, într-o manieră mai atenuată, că « derogările şi limitările în ceea ce priveşte datele cu caracter personal trebuie să se aplice numai în măsura în care este strict necesar»[23]. « Stricta necesitate », prin urmare, este testul pentru a arăta dacă păstrarea datelor poate fi justificată în conformitate cu Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

Concluzii

Văzând dezideratele expuse în motivele care au stat la baza adoptării noului Cod de procedură penală, printre care se află eliminarea deficienţelor care au dus la condamnarea României de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, creşterea calităţii actului de justiţie, înlăturarea neîncrederii justiţiabililor în justiţia penală; în opinia noastră, în privinţa prevederilor legale privitoare la supravegherea tehnică analizate în prezentul articol scopul preconizat nu a fost atins, ba chiar putem afirma că se poate ajunge la rezultatul contrar.

[22] CEDO, S. şi Marper contra Regatului Unit al Marii Britanii, 2008, paragr. 101.
[23] ECJ ,Volker und Markus Schecke, 2010, C-92/09 şi C-93/09, paragr. 86.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

Este evident că în activitatea de apărare a securităţii naţionale se produc restricţii ale drepturilor omului, inclusiv intruziuni în viaţa privată a persoanelor. De altfel întreaga legislaţie internaţională, de la Declaraţia universală a drepturilor omului la Pactul internaţional privind drepturile civile şi politice, până la Convenţia europeană a drepturilor omului, consideră că apărarea efectivă a securităţii naţionale justifică restrângerea exercitării unor drepturi şi libertăţi fundamentale.

Ceea ce este însă important e proporţionalitatea dintre valoarea care se doreşte efectiv a se apăra (cât de serioasă este ameninţarea la adresa securităţii naţionale, sau dacă este doar o impresie sau un pretext) şi cât de mult se restricţionează un drept, inclusiv prin amestecul în viaţa privată a persoanei suspectate.

Analizând prevederile noului Cod de procedură penală în materia supravegherii tehnice, considerăm că se încalcă principiul proporţionalităţii, spre exemplu, prin faptul că autorizarea acestei măsuri se poate dispune de către judecătorul de drepturi şi libertăţi, prin încheiere nemotivată, pe o durată de maxim un an (perioadă de timp care, în concepţia noastră, este nejustificat de mare în ceea ce priveşte constatarea « pregătirii sau săvârşirii unei infracţiuni ») ; de asemenea, prin faptul că, dat fiind faptul că prevederile legale sunt foarte succinte, se poate trage concluzia că autorizarea acestei măsuri se poate dispune şi de procuror, pe o durată de maxim 48 de ore, prin ordonanţă nemotivată, fără ca legea să impună începerea urmăririi penale în prealabil.

Cunoscând faptul că dispoziţii asemănătoare există şi în alte legislaţii europene, apreciem, totuşi, că în aceste din urmă acte normative se instituie garanţii adecvate respectării dreptului la viaţă privată, la secretul corespondenţei şi la inviolabilitatea domiciliului persoanelor, spre exemplu, prin impunerea, prin lege, a faptului ca autorizaţia privitoare la supravegherea tehnică să cuprindă motivele pentru care o asemenea măsură este necesară aflării adevărului, precum şi motivele pentru care obţinerea probelor nu se poate face în alt fel. De asemenea, unele legislaţii europene stipulează în mod expres faptul că în anumite spaţii private, cum ar fi cabinetul unui avocat sau unui medic, sediul unui trust de presă sau domiciliul unui jurnalist, nu pot fi montate mijloace tehnice de supraveghere, pe când în noul Cod de procedură penală român nu se prevede nici o excepţie. Or, montarea de dispozitive de supraveghere în cabinetul unui avocat sau al unui medic, spre exemplu, atrage încălcări grave ale dreptului la viaţă privată a multor altor persoane, nu numai a persoanei suspecte.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355

Toate aceste aspecte, la care se adaugă faptul că prin 146 N.C.P.P. se impune păstrarea datelor rezultate din supravegherea tehnică pe termen nelimitat, chiar şi atunci când în cauză s-a dispus o soluţie de achitare sau de clasare, ne îndreptăţesc să credem în superioritatea legislaţiei în vigoare.

REFERENCES

Chiriţă, R., (2007) *Convenţia europeană a drepturilor omului, comentarii şi explicaţii,* vol. II, Ed. C.H. Beck, Bucureşti,

Lebreton, G., (2005) *Libertés publiques et droits de l'homme,* 7e édition, Paris, Ed. Armand Collin, Paris, Franţa.

Delmas-Marty, M., Spencer, J.R., (2002) *European Criminal procedures*, Cambrige University Press, Regatul Unit al Marii Britanii.

Mitrache, C., Mitrache, C., (2002) *Drept penal român, Partea generală,* Casa de editură şi presă Şansa, Bucureşti.

Neagu, I., (2007) *Drept procesual penal, Partea generală, Tratat*, Ed. Global Lex, Bucureşti.

Predescu, O., Udroiu, M., (2007) *Convenţia Europeană a Drepturilor Omului şi dreptul procesual penal român,* Ed. C.H. Beck, Bucureşti,

Volonciu, N., (1999) *Tratat de procedură penală, Partea generală,* Ed. Paidea, Iaşi,

Vlădilă, L., Mastacan, O., (2011) *Drept penal. Partea generală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti,

Zolineak, M., Michinici, M.I., (1999) *Drept penal, Partea generală,* Ed. Fundaţiei "Chemarea", Iaşi.

DINICA, C., DINICA, M., (2011) TECHNICAL SUPERVISION IN THE NEW CODE OF CRIMINAL PROCEDURE, Jurnalul de Studii Juridice, Year VI, Supplimentary Issue, pp: 343-355